

counts in Great Britain" en Dr. W. Suetens met een inleiding en een kleurenfilm over vogels uit Zuid-Spanje.

Er werd één huishoudelijke vergadering gehouden op 18 april.

Het doel van de excursies op 13 en 14 juni en op 11 oktober was Ossenzijl en de Lindevallei en Scheveningen voor trekwaarnemingen.

De Oecologische Kring vergaderde op 21 november met als sprekers: Prof. Dr. H. Klomp over „Wat is regulatie van aantallen bij dieren”; Dr. H. N. Kluijver over „Experimenteel onderzoek over aantalregulatie in een mezenpopulatie” en W. J. Doude van Troostwijk over „Enige gegevens over de bevolkingsdynamiek van ganzen”.

Afdeling Club van Nederlandse Vogelkundigen. Als nieuwe leden traden toe de heren Mr. C. J. Schattenkerk en C. J. de Visser. Er werd één wetenschappelijke vergadering gehouden, op 22 november. De heer A. B. L. M. Wittgen hield een voordracht over zijn ornithologische ervaringen in Macedonië.

Het doel van de excursies op 8 en 9 februari was Noord- en Zuid-Beveland; op 9 en 10 mei Vlieland. Dr. K. Waldeck, die aan de beurt van aftreden was, werd bij acclamatie herkozen en J. Swaab werd aangewezen als ambtshalve lid van het bestuur van de N.O.U.

Op 31 december telde de afdeling 125 leden en 10 ereleden.

M. J. Tekke, secretaris.

Literatuur

F. HAVERSCHMIDT: *The Black-tailed Godwit*. — Brill, Leiden, 1963. 120 pp. Prijs f 18,—.

De schrijver van „The Life of the White Stork” (1949) heeft zich ertoe gezet om ook over de Grutto een boek te schrijven. Hierbij kon hij putten uit een schat van herinneringen uit de jaren dat hij vogelstudie bedreef in de weilanden bij Utrecht, in het Leersumse Veld en in Friesland. Hij heeft niet gepoogd een monografie te schrijven, daarvoor is ook over sommige onderwerpen uit het leven van de Grutto nog veel te weinig bekend. Het boekje is bestemd voor een publiek van vogelliefhebbers en ornithologen met algemene interesse en de auteur heeft getracht hun een overzicht te geven van onze kennis over de verschillende aspecten in het leven van de Grutto. Het blijkt wel dat deze kennis op vele punten nog zeer fragmentarisch is.

Na het voorwoord en een inleiding vol persoonlijke herinneringen, volgt een hoofdstuk „General remarks”, waarin de systematische plaats, de verwante soorten, beschrijving en maten en de verbreiding van de Grutto aan bod komen. Vooral bij dit laatste punt blijkt dat de auteur de literatuur grondig heeft verwerkt. Hij besluit dit hoofdstuk met een beschrijving van de verschillende terreintypen waarin de Grutto kan broeden. Het volgende hoofdstuk („The Nesting Period”) omvat bijna de helft van het boek en geeft een chronologisch overzicht van de gebeurtenissen tijdens het broedseizoen. Het is verdeeld in drie paragrafen: aankomst (3 pp.), gedrag (42 pp.) en voedsel (2 pp.). Het woord gedrag wordt hier wel zeer ruim opgevat, want na een beschrijving van de verschillende gedragingen in de paartijd worden o.a. behandeld: nest, eieren, legdata, legselgrootte, legcapaciteit, broedgedrag, gedrag ten opzichte van nest, jongen en predatoren, broedduur, aantal nesten per oppervlakte, broedresultaten, gevaren door vee, door maaien en door het rapen van eieren. Het hoofdstuk over de trek geeft vooral een goed overzicht over waarnemingen uit verschillende Europese en Afrikaanse landen tijdens de trektijd en het winterseizoen. De conclusie dat het winterkwartier vooral in Afrika (ook ten zuiden van de Sahara) ligt, klopt niet geheel met de ook door de auteur aangevoerde ringresultaten: in de maanden november-januari zijn er naast 2 terugmeldingen uit Senegal 7 stuks uit Zuid-Europa. Een mogelijke verklaring voor dit opval-

lende verschil (b.v. verschillende intensiteit van bejaging e.d.) wordt niet gegeven. Een interessant punt is ook, dat tegenover 20 terugmeldingen tijdens de herfsttrek liefst 63 van voorjaarstrekkers afkomstig zijn, wat door auteur wordt verklaard door een langer verblijf onderweg tijdens de voorjaarstrek. Bij het bekijken van de ringresultaten moet de lezer er overigens op bedacht zijn, dat de leeftijden van de voorjaarstrekkers op blz. 85—93 steeds een jaar te hoog zijn aangegeven, b.v. „birds in their second year” zijn in werkelijkheid in hun eerste levensjaar, etc.; de oudste Grutto („in their 17th year”) is 15 jaar en ongeveer 10 maanden oud. Van de in de herfst teruggemelde vogels is de leeftijd wel goed opgegeven. Evenals de andere hoofdstukken wordt het hoofdstuk over de trek besloten door een uitgebreide literatuurlijst.

Het slothoofdstuk („Protection and the Future”) ademt ineens een heel andere sfeer. Hier is een propagandist voor de weidevogels aan het woord, die zijn vrees uit over een dreigende achteruitgang in de weidevogelstand van ons land en een lans breekt voor een actieve bescherming van de vogels en hun nesten (naar Fries voorbeeld) en voor het veilig stellen van een zo groot mogelijk oppervlak aan broedbiotoop.

J. H. van Balen.

JAC. P. THIJSSSE : *Vogelzang*. — Uitgave Kon. Verkade Fabrieken N.V., Zaandam, 1965. 80 pp., 64 foto-illustr. Prijs f 4.95 plus 60 Ruytermerken.

„Vogelzang” is een herdenkingsuitgave van de Directie Koninklijke Verkade Fabrieken N.V. te Zaandam ter gelegenheid van de honderdste geboortedag van Dr. Jac. P. Thijssse. „Verkade” wil met dit album, waarvoor Thijssse haar in maart 1938 het volledige manuscript toezond, „postuum hulde en dank betuigen aan de man, die de ogen van zovelen geopend heeft voor de schoonheid van de natuur.”

In zijn geschriften heeft Thijssse altijd een grote belangstelling aan de dag gelegd voor het zingen van de vogels. Dat blijkt ook in deze uitgave, waarvan de tekst, gezien de aard van het onderwerp en de wijze waarop het werd behandeld — Thijssse baseert zijn betoog herhaaldelijk op waarnemingen uit zijn dagboeken met de data erbij — nog volkomen bij de tijd is. De stof is verdeeld over vier hoofdstukken, waarin de auteur respectievelijk een antwoord tracht te geven op de vragen: waarom zingen de vogels wanneer zingen zij, wat zingen zij en hoe „zingen” andere vogels. Behalve de vogels die echt zingen, worden ook de ratelaars, de klepperaars en trommelaars besproken en aan het slot de Watersnip, die tijdens de baltsvlucht met z'n vleugeltoppen en buitenste stuurpennen zo'n karakteristiek geluid produceert.

De boeiende schrijffrant en de geloofwaardige veronderstellingen in het eerste hoofdstuk maken, dat niet alleen leken, maar ook ingewijden dit album met plezier zullen lezen. Laatstgenoemden zou ik de lectuur zelfs willen aanbevelen alvorens te grijpen naar „A Study of Bird Song”, het uitvoerige werk van Armstrong, dat in 1963 verschenen is.

Aan het slot vindt men enkele noten, die een toelichting of aanvulling vormen op de tekst; ik zou er nog één aan toe kunnen voegen op p. 69, 2e kolom: de „goede Jachtwet”, waarop Thijssse in 1937 hoopte, is namelijk in 1954 tot stand gekomen, waardoor de voorjaarsjacht op Watersnippen sindsdien tot het verleden behoort. Verder is er een slip of the pen, die verbetering behoeft: de Koperwiek broedt niet in Mecklenburg, zoals men uit de tekst ten onrechte zou kunnen opmaken.

Een speciale attractie vormen de illustraties. Van het oude systeem van getekende plaatjes (meest reproducties van aquarellen) is afgeweken; in de plaats daarvan zijn foto's gekomen, merendeels kleurenfoto's. Foto's van zingende vogels worden over het algemeen weinig gemaakt, vandaar dat in dit album alleen de Rietzanger en de baltsende Tureluur de tekst werkelijk illustreren. Voor het overige zijn het zo maar portretten van de besproken vogelsoorten, opgenomen in hun milieu of bij het nest. Er zijn bijzonder mooie foto's bij, zoals b.v. de genoemde Tureluur (nr. 2), de Grutto in het drasse hooiland (nr. 8), de Lepelaar (nrs. 21 en 22), de Boomleeuwerik (nr. 31) en de Drie-

teentjes aan de waterlijn (nr. 49). De ♂ Krooneend dient alleen ter opfluistering.

Met de keurig verzorgde uitgave van „Vogelzang” herdenkt „Verkade” op waardige wijze haar voortreffelijke medewerker van weleer. Het is een goede gedachte geweest bij het voorwoord een portret van Thijsses af te drukken en op de bladzijde er tegenover in miniatuur de 18 Verkade-albums in beeld te brengen, waarvan Thijsses in de jaren 1906—1937 de tekst heeft geschreven.

„Vogelzang” stamt nog uit een gelukkige periode, toen geen pesticiden het vogelleven bedreigden en wij nog niet verontrust werden door het spookbeeld van de „Silent Spring”. Dit album betekent een hernieuwd cultureel contact met „Verkade”, een contact, dat ongetwijfeld bij zeer velen dierbare herinneringen opwekt aan langvervlogen jaren, toen koek, beschuit en waxine-lichtjes synoniem waren met een of meer van de begeerde plaatjes. Meer of minder complete series van Verkade-albums prijken in vele boekenkasten en zijn nog in trek bij de huidige jeugd.

G. A. Brouwer.

K. WALDECK: *Avifauna van 's-Gravenhage en Omstreken*. — Den Haag, 1964. 64 pp., 4 foto's en een kaart. Prijs f 3.50.

De Vereniging voor Vogelbescherming „'s-Gravenhage en Omstreken” heeft er goed aan gedaan een boekje uit te geven over de vogels van „Hollands tuin” en over de terreinen die in en rondom de grote stad van Den Haag toevlucht bieden voor de 101 soorten, die als regelmatige broedvogels worden vermeld. De met medewerking van vele bekende Haagse veld-ornithologen door K. Waldeck samengestelde lijst volgt in grote lijnen de *Avifauna van Nederland*. Er worden 280 soorten genoemd, die in en rondom Den Haag zijn waargenomen. Daaronder wordt ook de Kortsnavelboomkruiper (*Certhia familiaris*) vermeld, een soort die niet door de *Commissie voor de Nederlandse Avifauna* is aanvaard. Ook andere hier opgenomen en niet door de Commissie aanvaarde waarnemingen doen aan de bruikbaarheid van deze, overigens uitstekende, lijst af.

Referent betreurt het, dat in tegenstelling tot de *Avifauna van Nederland* is afgeweken van het systeem om alleen aan soorten een Nederlandse naam te geven, maar dat ook aparte ondersoorten een aparte Nederlandse naam hebben gekregen. Er bestaan over de betekenis van ondersoorten in de semi-populaire literatuur al genoeg misverstanden. De naam „Alk” bijvoorbeeld, heeft betrekking op de soort *Alca torda* en niet alleen op de ondersoort *Alca torda islandica*, zoals in de lijst staat. Ook *Alca torda torda* heet „Alk”; wanneer men deze laatste ondersoort „Noordelijke Alk” wil noemen (er bestaat overigens een *nog* noordelijker ondersoort!), moet men de ondersoort *islandica* ook een aparte naam geven! Referent ziet geen enkele reden waarom wetenschappelijke ondersoortnamen (dus trinaire nomenclatuur) in deze lijst *alleen* worden gegeven in de gevallen dat meer dan één ondersoort van een soort in Den Haag is vastgesteld. Het lag voor de hand om of in *alle* gevallen de trinaire nomenclatuur te gebruiken, of in geen van de gevallen. Het laatste zou voor een lijst als deze verreweg de voorkeur hebben verdiend.

Van de 22 genoemde excursiegebieden spant het Duinplassengebied van Wassenaar en Meyendel verreweg de kroon met 129 soorten geregelde zomervogels en 125 soorten wintervogels. Dan volgen Ockenburgh en Raaphorst, met respectievelijk 97 en 80, en 94 en 65 soorten.

Het boekje is verkrijgbaar door storting van f 3,50 op postgiro 27 52 00 ten name van de Vereniging voor Vogelbescherming te Den Haag.

K. H. Voous.